

Yttrande över utkast till lagrådsremiss Skärpta regler för villkorlig frigivning

Externt diarienummer: Ju2025/01048

Stockholms tingsrätt har granskat förslagen utifrån de intressen som tingsrätten har att bevaka.

Tingsrätten vidhåller de synpunkter som lämnats i yttrande över utredningen, men finner skäl att göra följande tillägg.

Avseende vissa förslag saknas helt beredningsunderlag. Detta gäller till exempel förslagen med tydligare restriktioner vid misskötsamhet under verkställigheten samt uppskjuten villkorlig frigivning vid risk för återfall i brott. Detta är olyckligt och gör att förslagets konsekvenser blir svåra att överblicka och därmed yttra sig över.

Vad gäller förslagen om ändrade regler för villkorlig frigivning saknas en analys av det faktum att reformen föreslås införas trots att det för närvarande inte finns kapacitet att genomföra den fullt ut. Denna omvända ordning och förslaget om stegvis reform riskerar att leda till olyckliga och ur rättssäkerhetsperspektiv tveksamma tröskeeffekter. Till exempel kan någon i två olika mål dömas för grovt vapenbrott till påföljder som sammanlagt överstiger fängelse i sex år, men inte var för sig. Dessa påföljder skulle inte omfattas av reglerna med villkorlig frigivning efter tre fjärdedelar. Hade båda gärningarna i stället prövats i samma mål hade påföljden omfattats av reglerna. Lagrådsremissen saknar analys om de närmast slumpmässiga konsekvenserna som förslagen medför.

Förslaget om uppskjuten villkorlig frigivning vid risk för återfall i brott saknar som ovan nämnt beredningsunderlag. Tingsrätten hänvisar till vad som anfördes i utredningen om svårigheterna med träffsäkra riskbedömningar samt till vad tingsrätten tidigare anfört i den delen. Det kan dessutom ifrågasättas om den föreslagna ordningen är ändamålsenlig i fråga om personer som begår brott i organiserad form. Just denna grupp torde ha ett särskilt behov av de återfallsförebyggande insatser som en

villkorlig frigivning kan innebära, samtidigt som just tillhörigheten till en organisation eller ett gäng typiskt sett kan antas leda till en högre risk för återfall och uppskjuten frigivning.

Slutligen delar inte tingsrätten uppfattningen att fängelsestraff understigande en månad endast förekommer i kvalificerade återfallssituationer eller med hänsyn till brottets art. Enligt tingsrättens erfarenhet förekommer denna strafflängd relativt ofta i mål om exempelvis stöld, där det tillgripnas värde har avgörande betydelse för straffvärdet och återfall inte sällan motiverar fängelse som påföljdsval. Samma gäller för narkotikabrott av normalgraden avseende innehav av mindre mängder. Tingsrätten konstaterar att lagrådsremissens förslag medför att dessa gärningar, som i verksamheten inte är helt obetydliga till antalet, kommer att bestraffas hårdare.

I handläggningen av detta ärende har deltagit lagmannen Göran Lundahl, chefsrådmannen Johan Borgström, rådmannen Thomas Wallén och tingsfiskalen Måns Berglund (föredragande).

Göran Lundahl

Måns Berglund